

Carrer de la Llacuna, 166, 7a. Planta
08018 Barcelona
Tel. 935 527 800

RESOLUCIÓ del procediment de tutela de drets núm. 14/2011, instat per la senyora XXX contra l'Hospital Comarcal del Pallars

Antecedents

Primer.- En data 02/03/2011 va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades la reclamació formulada per la senyora XXX contra l'Hospital Comarcal del Pallars per la denegació parcial de la petició d'accés a la història clínica del seu pare difunt, el senyor YYY. La senyora XXX acompanyava la reclamació de còpia de la sol·licitud d'accés, de data 9/02/2011, adreçada al director-gerent del dit hospital, còpia de l'ofici de resposta d'aquest director-gerent, de data 11/02/2011, i còpia dels DNI de la reclamant i del seu pare, respectivament.

Segon.- D'acord amb l'article 117 del Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desplegament de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (en endavant, RLOPD i LOPD, respectivament), mitjançant escrit de data 09/03/2011, notificat el 15/03/2011, es va donar trasllat a l'Hospital Comarcal del Pallars de la reclamació de tutela del dret d'accés presentada per la reclamant, per tal que en el termini de 15 dies formulés les al·legacions que estimés pertinents. Tanmateix, en la data de signatura d'aquesta Resolució es constata que el dit hospital no ha formulat al·legacions.

Fonaments de Dret

Primer.- De conformitat amb els articles 5.b) i 8.2.b de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades (en endavant, Llei 32/2010) i l'article 15 del Decret 48/2003, és competent per dictar la resolució d'aquest procediment la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

Segon.- En primer lloc, convé recordar el marc normatiu aplicable a l'exercici del dret d'accés i a la posterior reclamació davant l'Autoritat de control.

En relació amb el dret d'accés, l'article 15 de la LOPD determina el següent:

"1. L'interessat té dret a sol·licitar i obtenir gratuïtament informació de les seves dades de caràcter personal sotmeses a tractament, l'origen de les dades i les comunicacions efectuades o que es prevegin fer.

2. La informació es pot obtenir mitjançant la mera consulta de les dades per mitjà de la visualització, o la indicació de les dades que són objecte de tractament mitjançant escrit, còpia, telecòpia o fotocòpia, certificada o no, en forma llegible i intel·ligible, sense utilitzar claus o codis que requereixin l'ús de dispositius mecànics específics.

3. El dret d'accés a què es refereix aquest article només pot ser exercit a intervals no inferiors a dotze mesos, llevat que l'interessat acrediti un interès legítim a aquest efecte, cas en què el poden exercir abans."

Al seu torn, els apartats 1 i 3 de l'article 25 del RLOPD sobre el procediment per a exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició estableixen el següent:

Carrer de la Llacuna, 166, 7a. Planta
08018 Barcelona
Tel. 935 527 800

1. Excepte en el supòsit indicat en el paràgraf 4 de l'article anterior, l'exercici dels drets s'ha de portar a terme mitjançant una comunicació dirigida al responsable del fitxer, que ha de contenir:

a) Nom i cognoms de l'interessat; fotocòpia del document nacional d'identitat, o del passaport o un altre document vàlid que l'identifiqui i, si s'escau, de la persona que el representi, o instruments electrònics equivalents; així com el document o instrument electrònic acreditatiu d'aquesta representació. La utilització de signatura electrònica identificativa de l'afectat eximeix de la presentació de les fotocòpies del DNI o document equivalent.

El paràgraf anterior s'entén sense perjudici de la normativa específica aplicable a la comprovació de dades d'identitat per part de les administracions públiques en els procediments administratius.

b) Petició en què es concreta la sol·licitud.

c) Adreça als efectes de notificacions, data i signatura del sol·licitant.

d) Documents acreditatius de la petició que formula, si s'escau.

(...) 3. En cas que la sol·licitud no compleixi els requisits que especifica l'apartat primer, el responsable del fitxer ha de sol·licitar-ne l'esmena."

Per la seva banda, l'article 27 del RLOPD estableix el següent als apartats primer i segon:

"1. El dret d'accés és el dret de l'afectat a obtenir informació sobre si les seves pròpies dades de caràcter personal estan sent objecte de tractament, la finalitat del tractament que, si s'escau, s'estigui realitzant, així com la informació disponible sobre l'origen de les dades esmentades i les comunicacions realitzades o previstes d'aquestes dades.

2. En virtut del dret d'accés, l'afectat pot obtenir del responsable del tractament informació relativa a dades concretes, a dades incloses en un determinat fitxer, o a totes les seves dades sotmeses a tractament.

No obstant això, quan raons de complexitat especial ho justifiquin, el responsable del fitxer pot sol·licitar de l'afectat que especifiqui els fitxers respecte dels quals vulgui exercir el dret d'accés, i a aquest efecte li ha de facilitar una relació de tots els fitxers."

Així mateix, l'article 29 del RLOPD estableix que:

"1. El responsable del fitxer ha de resoldre sobre la sol·licitud d'accés en el termini màxim d'un mes a comptar de la recepció de la sol·licitud. Transcorregut el termini sense que de forma expressa es respongui a la petició d'accés, l'interessat pot interposar la reclamació que preveu l'article 18 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre.

En cas que no disposi de dades de caràcter personal dels afectats, igualment els ho ha de comunicar en el mateix termini.

2. Si la sol·licitud és estimada i el responsable no acompanya la seva comunicació amb la informació a què es refereix l'article 27.1, l'accés s'ha de fer efectiu durant els deu dies següents a la comunicació esmentada.

3. La informació que es proporioni, sigui quin sigui el suport en què es faciliti, s'ha de donar de manera llegible i intel·ligible, sense que es facin servir claus o codis que requereixin l'ús de dispositius mecànics específics.

Carrer de la Llacuna, 166, 7a. Planta
08018 Barcelona
Tel. 935 527 800

La informació ha d'incloure totes les dades de base de l'afectat, les resultants de qualsevol elaboració o procés informàtic, així com la informació disponible sobre l'origen de les dades, els cessionaris de les dades i l'especificació dels concrets usos i finalitats per als quals es van emmagatzemar les dades."

A banda de la regulació anterior, en el cas que aquí s'analitza també cal tenir en consideració la normativa sanitària aplicable. En concret, la Llei estatal bàsica 41/2002, de 14 de novembre, d'Autonomia del Pacient (en endavant, Llei 41/2002) estableix al seu article 18 el dret d'accés a la història clínica en els termes següents:

"Drets d'accés a la història clínica

1. El pacient té el dret d'accés, amb les reserves que assenyala l'apartat 3 d'aquest article, a la documentació de la història clínica i a obtenir còpia de les dades que hi figuren. Els centres sanitaris han de regular el procediment que garanteixi l'observança d'aquests drets.

2. El dret d'accés del pacient a la història clínica també es pot exercir per representació degudament acreditada."

3. El dret a l'accés del pacient a la documentació de la història clínica no es pot exercir en perjudici del dret de terceres persones a la confidencialitat de les dades que hi consten recollides en interès terapèutic del pacient, ni en perjudici del dret dels professionals que participen en la seva elaboració, que poden oposar al dret d'accés la reserva de les seves anotacions subjectives.

4. Els centres sanitaris i els facultatius d'exercici individual només han de facilitar l'accés a la història clínica dels pacients morts a les persones que hi estan vinculades, per raons familiars o de fet, llevat que el mort ho hagi prohibit expressament i s'acrediti d'aquesta manera. En qualsevol cas l'accés d'un tercer a la història clínica motivat per un risc per a la seva salut s'ha de limitar a les dades pertinents. No s'ha de facilitar informació que afecti la intimitat del mort ni les anotacions subjectives dels professionals, ni que perjudiqui tercers."

Per la seva banda, l'article 13 de la Llei catalana 21/2000, de 29 de desembre, d'Autonomia del Pacient i Drets d'Informació i Documentació Clínica (en endavant, Llei 21/2000) determina el següent:

"Drets d'accés a la història clínica

1. Amb les reserves assenyalades a l'apartat 2 d'aquest article, el pacient té dret a accedir a la documentació de la història clínica descrita per l'article 10, i a obtenir una còpia de les dades que hi figuren. Correspon als centres sanitaris regular el procediment per a garantir l'accés a la història clínica.

2. El dret d'accés del pacient a la documentació de la història clínica mai no pot ésser en perjudici del dret de tercers a la confidencialitat de les dades d'aquests que figuren en l'esmentada documentació, ni del dret dels professionals que han intervingut en l'elaboració d'aquesta, que poden invocar la reserva de llurs observacions, apreciacions o anotacions subjectives.

3. El dret d'accés del pacient a la història clínica es pot exercir també per representació, sempre que estigui degudament acreditada."

Carrer de la Llacuna, 166, 7a. Planta
08018 Barcelona
Tel. 935 527 800

Per acabar amb l'anàlisi de la legislació aplicable, l'article 18 de la LOPD, referent a la tutela dels drets d'accés, rectificació, oposició i cancel·lació, estableix en els seus apartats 1 i 2 el següent:

"1. Les actuacions contràries al que disposa aquesta Llei poden ser objecte de reclamació pels interessats davant l'Agència de Protecció de Dades, en la forma que es determini per reglament.

2. L'interessat al qual es denegui, totalment o parcialment, l'exercici dels drets d'oposició, accés, rectificació o cancel·lació, ho pot posar en coneixement de l'Agència de Protecció de Dades o, si s'escau, de l'organisme competent de cada comunitat autònoma, que s'ha d'assegurar de la procedència o la improcedència de la denegació."

En consonància amb l'anterior, l'article 16.1 de la Llei 32/2010, disposa:

"1. Les persones interessades a les quals es denegui, en part o totalment, l'exercici dels drets d'accés, de rectificació, de cancel·lació o d'oposició, o que puguin entendre desestimada llur sol·licitud pel fet de no haver estat resolta dins el termini establert, poden presentar una reclamació davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades."

Tercer.- Com a qüestió prèvia, convé aclarir que si bé el dret d'accés és un dret personalíssim, i, per tant, en principi el seu exercici està reservat a la persona afectada o titular del dret, com també ho està la reclamació posterior presentada davant aquesta Autoritat, el cas present cal entendre'l emmarcat en el reconeixement que es fa a l'article 18.4 la Llei 41/2002, transcrit en el fonament de dret anterior, del dret de les persones vinculades al difunt, per raons familiars o de fet, a accedir a la història clínica d'aquest, amb les salvedats que assenyala dit precepte. En aquest sentit, en el cas present s'ha acreditat que la reclamant és persona vinculada per raons familiars al pacient mort la història clínica del qual es sol·licita, i també s'ha acreditat que prèviament la mateixa persona va exercir el dret d'accés davant l'entitat reclamada, per la qual cosa procedeix admetre la reclamació i analitzar el fons de la qüestió.

Quart.- Pel que fa a l'objecte de la reclamació, cal fer notar que la reclamant limita els motius de disconformitat a la denegació de l'accés a determinada documentació, no qüestionant, doncs, la documentació lliurada ni si la resposta de l'hospital envers la petició d'accés es va efectuar dins de termini, com d'altra banda així sembla desprendre's de les dates de recepció del burofax emès per la reclamant (09/02/2011) i de l'escrit de resposta de l'hospital (de data 11/02/2011).

La reclamant considera que, a més dels documents facilitats per l'hospital, hauria d'haver tingut accés a quatre documents més de la història clínica del seu pare, en concret, d'una banda els que enumerava en la seva sol·licitud d'accés com a números 6, 7, 8, 9, consistents en essència en les notes evolutives de medicina, d'infermeria i de constants, i les ordres mèdiques; i d'altra banda, el document identificat a la sol·licitud amb el número 11, referent a l'informe del departament d'informàtica sobre els accessos produïts a la història clínica.

Carrer de la Llacuna, 166, 7a. Planta
08018 Barcelona
Tel. 935 527 800

Pel que fa a la regulació del contingut de la història clínica, l'article 10.1 de la Llei 21/2000 estableix el següent:

“La història clínica ha de tenir un número d'identificació i ha d'incloure les dades següents:

a) Dades d'identificació del malalt i de l'assistència:

Nom i cognoms del malalt.

Data de naixement.

Sexe.

Adreça habitual i telèfon, a l'efecte de localitzar-lo.

Data d'assistència i d'ingrés, si escau.

Indicació de la procedència, en cas de derivació des d'un altre centre assistencial.

Servei o unitat en què es presta l'assistència, si escau.

Número d'habitació i de llit, en cas d'ingrés.

Metge responsable del malalt.

Així mateix, quan es tracta d'usuaris del Servei Català de la Salut i l'atenció es presta per compte d'aquest ens, s'ha de fer constar també el codi d'identificació personal contingut a la targeta sanitària individual.

b) Dades clinicoassistencials:

Antecedents familiars i personals fisiològics i patològics.

Descripció de la malaltia o el problema de salut actual i motius successius de consulta.

Procediments clínics emprats i llurs resultats, amb els dictàmens corresponents emesos en cas de procediments o exàmens especialitzats, i també els fulls d'interconsulta.

Fulls de curs clínic, en cas d'ingrés.

Fulls de tractament mèdic.

Full de consentiment informat si és pertinent.

Full d'informació facilitada al pacient en relació amb el diagnòstic i el pla terapèutic prescrit, si escau.

Informes d'epicrisi o d'alta, si s'escauen.

Document d'alta voluntària, si s'escau.

Informe de necròpsia, si n'hi ha.

En cas d'intervenció quirúrgica, s'ha d'incloure el full operatori i l'informe d'anestèsia, i en cas de part, les dades de registre.

c) Dades socials:

Informe social, si escau.

2. A les històries clíniques hospitalàries, en què sovint participen més d'un metge o d'un equip assistencial, hi han de constar individualitzades les accions, les intervencions i les prescripcions fetes per cada professional.

3. Els centres sanitaris han de disposar d'un model normalitzat d'història clínica que reculli els continguts fixats en aquest article adaptats al nivell assistencial que tenen i a la classe de prestació que fan.”

Per la seva banda, l'article 15 de la Llei 41/2002, de 14 de novembre, estableix amb caràcter de normativa bàsica quin és el contingut mínim de la història clínica, com segueix:

Carrer de la Llacuna, 166, 7a. Planta
08018 Barcelona
Tel. 935 527 800

“1. La història clínica ha d’incorporar la informació que es consideri transcendental per al coneixement veraç i actualitzat de l’estat de salut del pacient. Qualsevol pacient o usuari té dret al fet que quedi constància, per escrit o en el suport tècnic més adequat, de la informació obtinguda en tots els seus processos assistencials, realitzats pel servei de salut tant en l’àmbit d’atenció primària com d’atenció especialitzada.

2. La història clínica té com a finalitat principal facilitar l’assistència sanitària, deixant constància de totes les dades que, sota criteri mèdic, permetin el coneixement veraç i actualitzat de l’estat de salut. El contingut mínim de la història clínica ha de ser el següent:

- a) La documentació relativa al full clinicoestadístic.*
- b) L’autorització d’ingrés.*
- c) L’informe d’urgència.*
- d) L’anamnesi i l’exploració física.*
- e) L’evolució.*
- f) Les ordres mèdiques.*
- g) El full d’interconsulta.*
- h) Els informes d’exploracions complementàries.*
- i) El consentiment informat.*
- j) L’informe d’anestèsia.*
- k) L’informe de quiròfan o de registre del part.*
- l) L’informe d’anatomia patològica.*
- m) L’evolució i planificació de cures d’infermeria.*
- n) L’aplicació terapèutica d’infermeria.*
- ñ) El gràfic de constants.*
- o) L’informe clínic d’alta.*

Els paràgrafs b), c), i), j), k), l), ñ) i o) només són exigibles en la formalització de la història clínica quan es tracti de processos d’hospitalització o es disposi d’aquesta manera.”

Partint dels preceptes citats, especialment l’article 15 de la Llei 41/2002, s’emeten les següents consideracions sobre la documentació a què vol accedir la reclamant:

a) Pel que fa a l’informe del departament d’informàtica sobre els accessos produïts a la història clínica referida (doc. número 11), el primer que cal dir és que la informació sobre els accessos no forma part de la història clínica, entesa en els termes previstos a l’article 3 de la Llei 41/2002 (conjunt de documents que contenen les dades, valoracions i informacions de qualsevol índole sobre la situació i l’evolució clínica d’un pacient al llarg del procés assistencial), i d’acord amb el contingut dels articles 15 de la Llei 41/2002 i 10.1 de la Llei 21/2000 damunt transcrits.

D’altra banda, esdevé necessari recordar que el dret d’accés previst a la normativa de protecció de dades té per objecte obtenir informació sobre les dades personals sotmeses a tractament, l’origen de les dades i les comunicacions efectuades o que es prevegin fer (art. 15 de la LOPD), i la finalitat del tractament que s’estigui realitzant (art. 27.1 RLOPD). Pel que fa a les comunicacions, es refereix a terceres persones, informació que sí que entraria en el dret d’accés, però en el cas present, de la documentació aportada no s’infereix que terceres persones o ens aliens a l’hospital accedissin a la història clínica. Cosa diferent són els accessos que va realitzar el

Carrer de la Llacuna, 166, 7a. Planta
08018 Barcelona
Tel. 935 527 800

personal propi de l'hospital per raó de les funcions encomanades en l'organització en la qual presten serveis, ja que aquests accessos no es consideren com una comunicació als efectes de la LOPD i, per tant, no podria entrar en joc aquí el dret d'accés (Sentència de l'Audiència Nacional de 18/05/2005).

No obstant l'anterior, i en relació amb la manifestació de l'hospital en el sentit que no té informatitzades les històries clíniques dels seus pacients, si bé és cert que no hi ha obligació legal d'informatitzar-les, cal recordar que per al cas de fitxers no automatitzats, com és el cas present, l'article 113 del RLOPD també imposa l'obligació de disposar de mecanismes que permetin identificar els accessos realitzats en el cas de documents que puguin ser utilitzats per múltiples usuaris.

b) En segon lloc, pel que fa la informació que s'indica amb els números 6, 7 i 8, corresponent a les notes evolutives de medicina, d'infermeria i de constants, i amb el número 9, sobre les ordres mèdiques dictades, cal constatar que l'article 15.2 de la Llei 41/2002 reconeix, entre d'altres, que formen part de la història clínica: (e) *l'evolució*, (m) *l'evolució i planificació de cures d'infermeria*, (n) *l'aplicació terapèutica d'infermeria*, (ñ) *el gràfic de constants* i (f) *les ordres mèdiques*.

D'altra banda, pel que fa a la conservació de la història clínica, cal acudir a la Llei 21/2000, recentment modificada per la Llei 16/2010, del 3 de juny. Aquesta darrera Llei ha donat un nou redactat a l'article 12, en el qual es relaciona en l'apartat 4 un seguit de documents que s'han de conservar durant 15 anys des de la data d'alta de cada procés assistencial, i en la resta de documents, l'apartat 6è fixa un termini de conservació de 5 anys. D'acord amb això, i ateses les circumstàncies temporals del cas que ens ocupa, quan la persona aquí reclamant va sol·licitar l'accés a la història clínica aquesta havia de contenir tota la documentació vinculada al darrer procés assistencial prestat al seu pare, i que va finalitzar amb la seva defunció.

A l'últim, cal abordar una darrera qüestió a la que es referí el director-gerent de l'Hospital en la seva resposta a la persona sol·licitant. En l'escrit de resposta l'hospital justificava la denegació de l'accés a part de la documentació de la història clínica amb la invocació de l'article 13.2 de la Llei 21/2000, referit, entre d'altres, al dret dels professionals que han intervingut en l'elaboració de la història clínica a invocar la reserva de llurs observacions, apreciacions o anotacions subjectives, per acabar afirmant que *"no estem autoritzats, excepte petició judicial, a facilitar els protocols i fulls de rutina de funcionament intern que no intervenen directament en el diagnòstic de la patologia del pacient atès"*.

Certament, l'article 13.2 de la Llei 21/2000, com també l'article 18.4 de la Llei 41/2002, reconeixen el dret dels professionals a la reserva de les seves anotacions subjectives. Ara bé, aquest dret no correspon invocar-lo a l'Hospital sinó als professionals autors d'aquestes eventuais anotacions subjectives. Doncs, bé, en el cas present, l'hospital no ha acreditat que, front a la petició d'accés de l'ara reclamant, els dits professionals s'hagin oposat a l'accés a llurs apreciacions subjectives, motiu pel qual el precepte esmentat per l'hospital en la resposta a la persona reclamant no serviria com a motiu de denegació mentre no s'acredités l'existència de la reserva del professional sanitari afectat.

Carrer de la Llacuna, 166, 7a. Planta
08018 Barcelona
Tel. 935 527 800

A això cal afegir que el precepte invocat no fonamenta la denegació de l'accés als protocols i fulls de rutina de funcionament intern no relacionats directament amb el diagnòstic, sinó únicament a les "*observacions, apreciacions o anotacions subjectives*" dels professionals, precepte que, en la mesura que preveu una excepció al dret fonamental a la protecció de dades –en la seva vessant d'exercici del dret d'accés- cal interpretar en sentit estricte.

Partint, doncs, del reconeixement legal de la informació requerida per la reclamant com a part integrant del contingut mínim de tota història clínica, atenent al deure de conservació de la documentació continguda a la història clínica en els terminis abans esmentats, i considerant inadequat el motiu de denegació adduït per l'hospital -ja sigui per manca d'acreditació o bé per manca de fonamentació vàlida-, i en el benentès que de l'accés a aquesta informació no es pot deduir cap perjudici envers terceres persones, procedeix estimar en aquest punt la reclamació de tutela del dret d'accés i reconèixer el dret de la reclamant a accedir a la part de la història clínica corresponent a les notes evolutives de medicina, d'infermeria i de constants, així com a les ordres mèdiques, sempre i quan aquesta documentació s'hagués generat durant el procés assistencial.

Qüestió diferent és que els professionals que van intervenir en el dit procés assistencial puguin efectivament invocar la reserva de llurs observacions, apreciacions o anotacions subjectives, circumstància que s'havia d'acreditar davant aquesta Autoritat, cosa que no s'ha fet en el tràmit d'audiència concedit per tal que fes al·legacions davant la reclamació.

Cinquè.- L'estimació de la reclamació de tutela del dret d'accés comporta l'aplicació de l'article 119 del RLOPD, d'acord amb el qual procedeix requerir a l'Hospital Comarcal del Pallars per tal que en el termini de 10 dies següents a l'endemà de la notificació d'aquesta Resolució faci efectiu el dret d'accés respecte a la informació que s'ha esmentat en el fonament de dret anterior. Un cop s'hagi fet efectiu el dret d'accés, en el mateix termini de 10 dies l'hospital haurà de donar-ne compte a l'Autoritat.

Per tot el que s'ha exposat,

RESOLC

Primer.- Estimar parcialment la reclamació de tutela formulada per la Sra. XXX, en el sentit de reconèixer el seu dret d'accés a les dades personals de la història clínica del seu pare, corresponents als números 6, 7, 8 i 9 del seu escrit de sol·licitud d'accés, en els termes assenyalats als fonaments de dret quart i cinquè d'aquesta Resolució, i desestimar la reclamació de tutela pel que fa a la informació corresponent al número 11 del seu escrit de sol·licitud d'accés.

Segon.- Requerir a l'Hospital Comarcal del Pallars per tal que faci efectiu el dret d'accés de la reclamant dins el termini i en els termes establerts als fonaments de dret quart i cinquè d'aquesta Resolució.

Carrer de la Llacuna, 166, 7a. Planta
08018 Barcelona
Tel. 935 527 800

Tercer.- Notificar aquesta Resolució a l'Hospital Comarcal del Pallars i a la persona reclamant.

Quart.- Ordenar la publicació de la Resolució al web de l'Autoritat (www.apd.cat), de conformitat amb l'article 17.2 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

La directora,

Esther Mitjans Perelló

Barcelona, 26 de maig de 2011